

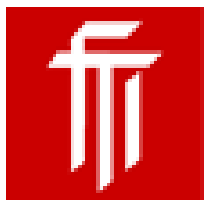
Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
ponedjeljkom i srijedom u 10:15

Proroštvo i apokaliptika

Dodžite, poklonimo se (Ps 95)

Proroštvo i apokaliptika

prorok – נביא *nabî'* [navi]

proroci – נביאים *n^ebî'îm* = središnji dio HB

proročica – נביאה *n^ebî'â*

Sveto pismo;

B. Lujić, *Starozavjetni proroci*

Uvod

- Ivan Krstitelj – prorok
- Proročica Ana
- 1. Kako prepoznati proroka?
- 2. Proročke knjige u razvoju kanona
- 3. „Pra-proroci”

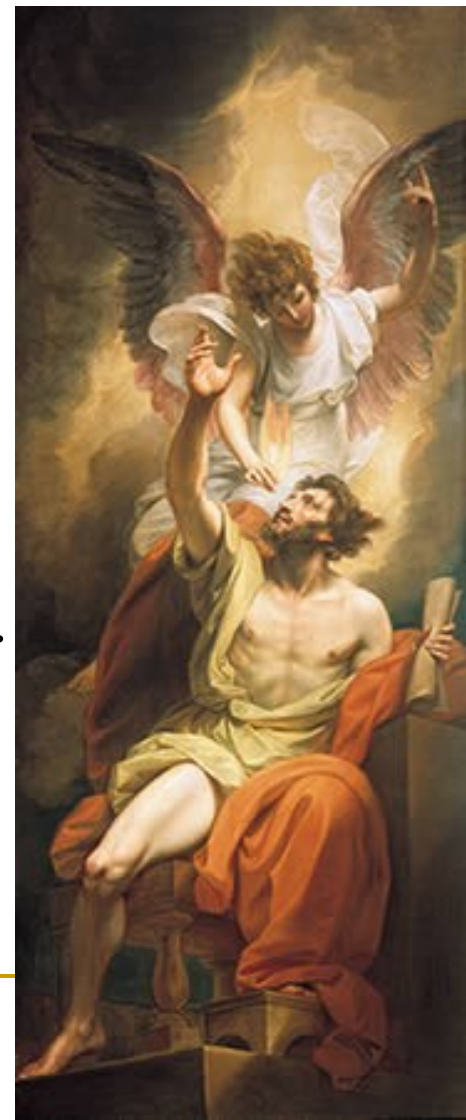
Znak raspoznavanja

- 1. נביא *nabi'* – “titula”, ID
- 2. ראה *ro'ê* – onaj koji gleda, usp. Post 1
 - Npr. Samuel (1 Sam 9,19):
 - “...sve ću ti kazati što ti je na srcu”
- 3. חזק *hozê* –koji ima viđenje
 - Npr. Gâd (2 Sam 24,11)
 - Davidov “vidjelac”
 - חזק *hazâ* vidjeti u Am 1,1
 - “riječi... koje je motrio”
- προφήτης ⇔ **ψευδο**προφήτης (LXX)
- “pisani”/“pisamski” proroci i oni drugi

“Formule”

- **1. Proročka formula** (o dolasku Riječi) npr. Jon **1,1**:
 - “i dođe (mu) riječ Gospodnja”
 - ... וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵל *vajehî dēbar 'Adonaj 'el...*
 - “Riječ Jahvina dođe Joni...”
- **2. Glasnička formula:**
 - “Gospodin ovako govori”
 - כֹּה אָמַר יְהוָה *kô 'amar 'Adonaj* npr. **Iz 43,1**
 - “Ovako govori Jahve... Ne boj se, ti si moj!”
- **3. Riječ Gospodnja:** נֹאם יְהוָה *nēum 'Adonaj* npr. Jr 31,31
 - “Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – sklopit ću novi savez...”

Proroci i proročice

- ❑ **Petoknjižje:**

- Abraham, Mirjam, Mojsije

- ❑ **Povijesne knjige:** npr.

- Debora (Suci)

- Natan, Gâd, Ahija (Sam)

- Ilija i Elizej, Mihej ben Jimla, Hulda (Kr)

- **Proroci – pisci:**

- ❑ **Veliki:**

- ❑ **Iz, Jr, Ez + Dn (LXX),**

- Ez: lažne proročice

- ❑ **i Mali (Zbirka XII: od Hoš do Mal)**

- ❑ **+ Bar i Tuž**

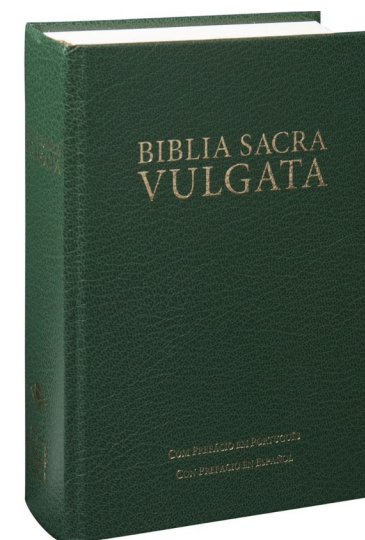
Proroci u HB

- ❑ κανών– mjera
- Hebrejska Biblija:
“*proto-kanon*”
- תורה – *Tôrâ* = Zakon (Pouka)
- נביאים – *Nebi’îm* = Pro**roci**
- כתובים – *Ketubîm* = Spisi
 - ❑ do novog stvaranja (npr. Iz 66)
tj. posljednjih vremena (npr. Dn 12)
 - ❑ Iz Spisa: **Daniel, Tužaljke**
- Proročke knjige
 - ❑ 2. dio od נביאים *n’bi’îm* + Dn, Tuž iz כתובים *k’etubîm*

Proroci u LXX i Vg

- Septuaginta = “deutero-kanon”
 - Nakon Aleksandra Velikoga, za vjernike
 - jezik, raspored, knjige: Proroci na kraj
 - + 7 knjiga: Tob, Jdt, 1 i 2 Mak, Mudr, Sir, **Baruh** (+ **Jeremijino pismo**)
+ dodaci u **Dn**, Est
- Vg: Jeremijino pismo je **Bar 6**

Proročke knjige u SZ danas

- **Veliki: Iz, Jr, Ez, Dn**
 - + Tužaljke i Baruh uz Jr
- **i “mali” proroci:**
 - po opsegu spisa
- **Knjiga dvanaestorice proroka**
 - 12 spisa – jedna knjiga (?)
 - četvrti “veliki” prorok u HB

Apokaliptika

- Proroštvo *po sadržaju*
- O posljednjim vremenima (“onaj dan”, “ono vrijeme”)
- Božji sud i vječnost
- Elementi iz stvaranja
 - Posljednja vremena = prvo vrijeme
- Potreban tumač
- Proroštvo – tajno
 - “apokaliptička istovremenost”

Ime ću tvoje (Ps 145)

A musical score for the hymn 'Ime ću tvoje (Ps 145)'. The score is written on two staves in 3/4 time. The first staff contains the first line of the melody, and the second staff contains the second line. The lyrics are written below the notes. The chords are indicated by letters above the staff: C, Am, F, C, F, C, G, C. The melody consists of eighth and quarter notes, with some notes beamed together. The lyrics are: 'I - me ću tvo - je, Go - spo - di - ne, bla - go - sliv - lja - ti do - vije - ka'.

C Am F C

I - me ću tvo - je, Go - spo - di - ne,

F C G C

bla - go - sliv - lja - ti do - vije - ka

Prvi prorok (Post 20,7)

- *Tko govori u Post 20,7 (usp. v6)?*
- **Bog – noćni pohod *stranom* kralju 20,1-7**
 - *Kome Bog govori (usp. 20,3)?*
- **Abimelek Gerarski**
 - **Abraham – prorok i *narodima***
 - *Kakav je čovjek (v11)?*
- **predrasuda i strah (v11)**
 - **Za život**
 - **Zanijekao ženu**

Na djelu

- *Prva proročka zadaća?*
(Post 20,7.17)
- “molit će” – najava (v7)
- Moli (v17) izvršenje
– zagovornik
 - Zagovorna molitva
 - *Uspješno?* (v17)
- Bog liječi (v17) – bitna molitva
 - v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 חַיָּה (*ḥajâ* živjeti)
v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)

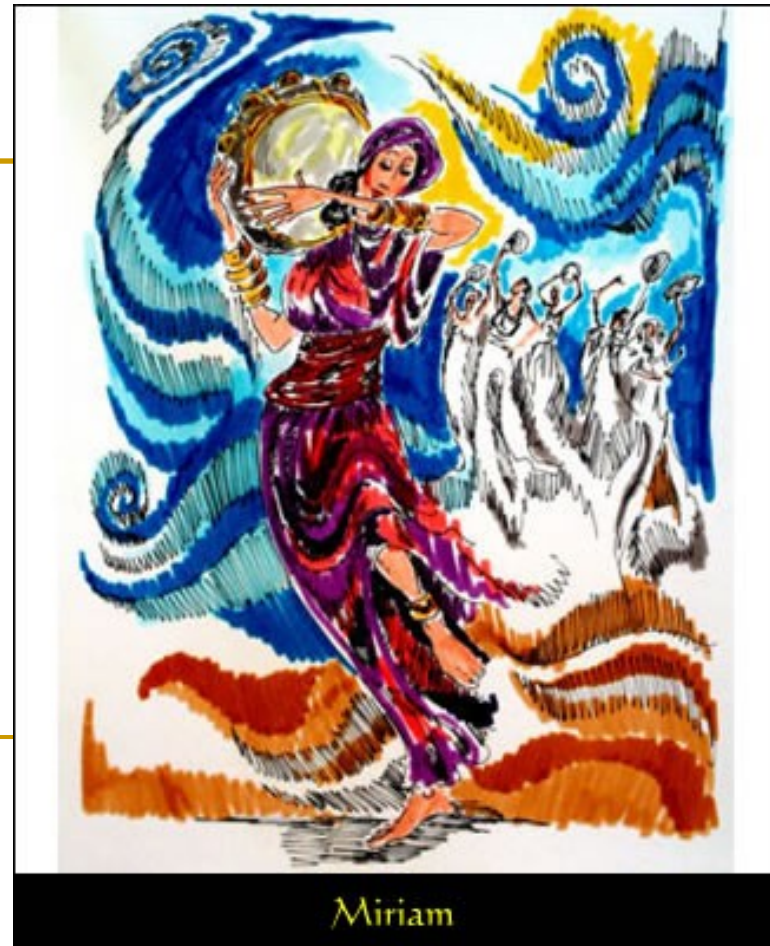
Mirjam

*Proročica
i predvoditeljica*

Izl 15,20s

Br 12

Mih 6,4

Proročica Mirjam

- Izl 15,20 – *čije ime u NZ?*
- Isusove majke Marije
- prva נביאה *n^ebi 'â*, u Zakonu
- uz središnji događaj u **Izl 14**
 - *Koje riječi i odakle (15,21 usp. 1b)?*
- “Slavom se proslavio...” (v21 usp. 1b)
- Pripjev (ענה *'anâ* “odgovoriti”)
 - *Predvodnička uloga u Izl 15,20?*
- Sve se pridružuju – dosl. “za njom” (v20)
 - *Novo značenje: “pjevati” u v1.21*
- nalog “pjevajte” (v21)

Poput velikoga spasitelja

- *Čija sestra (Izl 15,20)?*
- **Aronova – liturgijska funkcija**
 - *Tko rješava sukob u Br 12,4?*
- **“Vas troje u šator sastanka...”**
 - *Kako zajednica reagira kad je pogođena gubom (Br 12,15)*
- **Čekaju – sačuvan autoritet (v15)**
 - Usp. “Javljam se proroku...” (v6)
- **spašava li brata u Izl 2?**
 - *Što je Mirjam u Mih 6,4?*
- **Predvoditeljica naroda s Mojsijem**

Uzor-prorok Mojsije

- *Prorok u Pnz 18,15?*
- **נביא *nabî* “kao što sam ja” (15)**
 - *Vjerodostojna oporuka usp. v18:*
 - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- **Posrednik Saveza (18,16 usp. Izl 20,19)**
 - prenosi “im” Božje riječi (v18)
 - *Definicija proroka u Pnz 18,18b:*
- **“Dat ću riječi svoje u njegova usta...”**
 - Prva dužnost proroka – primiti riječ
 - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- **Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)**
 - *Mojsije jedinstven (34,10):*
- **“licem u lice”, poslan od Boga *שלה* *šalah* (11)**

- *Uloga u Hoš 12,14:*
- **Vodi i čuva**
 - *Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?*
- **Isus**